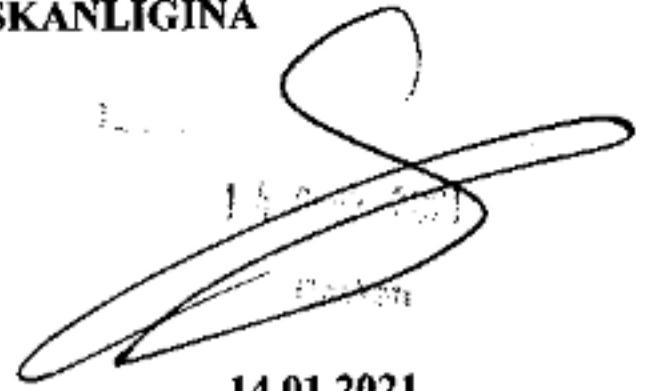

T.C. ANKARA 12. İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 2020/423 numaralı dosya

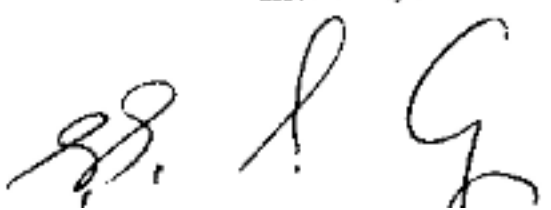

14.01.2021

Mahkemenizce, Elisabeth Brami tarafından yazılan, Estelle Billon-Spagnol tarafından çizilen, Burcu Uğuz tarafından Türkçe 'ye çevirisi yapılan Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Şubat 2018'de ikinci baskısı yapılan (7-12 yaş için) 39 sayfadan oluşan "Kız Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitabın "1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. Maddesindeki sınırlamalara tabi olması." ilkesini ihlal eder nitelikte olup olmadığının belirlenmesi amacıyla açılan davada 19.11.2020 tarihinde bilirkişi olarak görevlendirilen komisyonumuzun dosya üzerinde yaptığı inceleme sonucu hazırladığı rapor aşağıdadır:

Bilirkişiler, davaya konu olan ve Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Şubat 2018'de ikinci baskısı yapılan 39 sayfadan oluşan "Kız Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitabı "1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. Maddesindeki sınırlamalara tabi olması" ifadesi açısından incelemiş ve değerlendirilmiştir.

Elisabeth Brami tarafından yazılan, Estelle Billon-Spagnol tarafından çizilen, Burcu Uğuz tarafından Türkçe 'ye çevirisi yapılan Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Şubat 2018'de ikinci baskısı yapılan 39 sayfadan oluşan "Kız Çocuk Hakları Bildirgesi" adlı kitap incelenmiştir. Kitapta; kız çocuklar üzerindeki basmakalıp fikirleri değiştirmek amacıyla mizahi dille yazıldığı öne sürülen 15 madde yer almaktadır. Kitapta yer alan on beş madde şunlardır:

1. Üstü başı pasaklı, saçları dağınık, yara bere içinde, kıpır kıpır olma hakkı;
2. Bilyelerle oynama, arabalarla oynama, uçaklarla oynama ve bilgisayar oyunları oynama hakkı,
3. Matematiği kolay kavrama, dilbilgisinde çok da parlak olmama hakkı,
4. Ağaçlara tırmanma, ağaç ev yapma, çitlerden atlama hakkı,
5. Spor ayakkabı giyme, gömlek giyme, tulum giyme, şort giyme ve şapka takma hakkı vardır;
6. Mavi, siyah, haki ve dünya üzerindeki bütün renkleri giyme hakkı,
7. İstedikleri mesleği seçme hakkı vardır: Kamyon şoförü, astronot, polis, hâkim, fabrika müdürü, cumhurbaşkanı, heykeltıraş,

8. Judo, okçuluk, boks, futbol, eskrim kursuna yazılma hakkı,
9. Polisiye, macera, gerilim romanları okuma ve korku filmlerini sevme hakkı,
10. Bazen bağırma, gerektiğinde kendini koruma, kavga etme, sinirlenme ve bu yüzden "erkek Fatma" yaftası yememe hakkı,
11. Dikiş dikmeyi, örgü örmeyi, temizlik yapmayı bilmeme hakkı,
12. Bebeklerin altlarını değiştirirken ya da burunlarını silerken iğrenme hakkı,
13. Saçını kısacık kestirme hakkı,
14. Her gün prenses olmama hakkı,
15. İstedikleri kişiyi sevme, hakkı vardır: Erkek ya da Kız (ya da her ikisini de)

Cinsiyet biyolojik özelliklerden, sosyal deneyimlerden ve bilişsel faktörlerden etkilenmektedir. Biyoloji, cinsiyet gelişiminde açıkça rol oynar. Muhtemel biyolojik etkiler arasında kromozomlar, hormonlar ve evrim vardır. Biyoloji cinsiyet gelişiminde tamamen tek belirleyici değildir.

Cinsiyet gelişiminde ikinci faktör sosyal etkilerdir. Sosyal cinsiyet kuramı üç ana sosyal cinsiyet kuramı önermiştir-sosyal rol kuramı, psikoanalitik kuram ve sosyal bilişsel kuram. Sosyal rol kuramına göre cinsiyet farklılıkları erkeklerle kadınların zıt rollerinden kaynaklanmaktadır. Psikoanalitik kuram okulöncesi çocuğun karşı cinsiyetten ebeveyne cinsel çekim geliştirdiği görüşüne dayanır. Ancak gelişimciler, cinsiyetin Freud'un önerdiği gibi ilerlemediğini gözlemlemiştir. Sosyal bilişsel cinsiyet kuramına göre, çocukların cinsiyet gelişimi, diğer insanların neler söyleyip yaptıklarını gözlemleyip taklit etmek ve cinsiyete uygun olan ve olmayan davranışlar için ödüllendirilip cezalandırılmak yoluyla ortaya çıkar. Ebeveynler ve akranlar çocukların cinsiyet gelişimini etkiler. Akranlar, özellikle cinsiyet uygun davranışları ödüllendirir.

Cinsiyet gelişiminde üçüncü faktör bilişsel etkilerdir. Bilişsel kurama göre gözlem, taklit, ödül-ceza cinsiyet rollerini geliştiren mekanizmalardır. Bilişsel kuramlar içerisinde yer alan cinsiyet şeması kuramına göre, cinsiyet tiplemesi, çocuklar yavaş yavaş kendi kültürlerinde neyin cinsiyet açısından uygun ve neyin cinsiyet açısından uygunsuz olduğuna dair cinsiyet şemaları geliştirirken ortaya çıkar. Şema, örgütlenmiş davranış ya da düşünce örüntüsüdür ve çocuğun çevresiyle etkileştikçe geliştirdiği davranış ve düşünce kalıplarıdır. Şema en temel zihinsel yapıdır. Bireyin algılarına rehberlik eden bir ilişkilendirme ağıdır. Bir cinsiyet şeması, dünyayı dişi ve erkek açısından organize eder. Çocuklar dünyayı algılama ve kendi gelişmekte olan şemalarına uygun davranma yönünde içsel olarak motive olur. Çocuklar, parça parça kendi kültürlerinde neyin cinsiyet açısından uygun ve uygunsuz olduğunu kazanır ve dünyayı nasıl algıladıklarını ve neyi hatırladıklarını belirleyen cinsiyet şemalarına uygun şekillerde davranmak üzere motive olur. Cinsiyet şemaları, cinsiyet tiplemesini ateşler.

Toplumsal cinsiyet biyolojik cinsiyetten farklı olarak erkek ve kadının toplum içerisinde oynadığı rol, tarihi süreçte bu iki cinsin toplum, yönetim, eğitim ve siyasi alandaki değişen konumuna ve sürece atıfta bulunur.

Tarihi ve toplumsal değişmelerle kadın ve erkek rolleri sürekli güncellenmektedir. Avrupa'da 14. Yüzyıldan itibaren ortaya çıkan değişmeler dünyada çok büyük ve köklü gelişmelerin önünü açmıştır.

Rönesans ve reform hareketleri, feodalitenin güç kaybetmesi ve çöküşü, Fransız ihtilali ile babadan oğula geçen yönetimlerin sona ermesi okuryazarlığın artışı, aydın sınıfın yaygınlaşması, keşif ve icatlar, gazete ve dergilerin ve ona ilişkin lisan ile yeni sanat ve edebiyat tarzlarının doğuşu, milliyetçilik hareketleri ve ideolojiler bütün yapı ve kültürleri değiştirmiştir.

Ortaçağ ve daha önceki dönemlerde var olan ve normal kabul edilen birçok yaşayış tarzı bu süreçte dönüşmüştür. Sanayileşme, kırlardan kentlere yoğun göç ve özellikle tıptaki ilerlemeler ile insan nüfusunun sürekli artışına yol açmıştır.

Eski çağlarda yerleşmiş olan kadın ve erkek rolleri ve aile yapıları da bu süreçte değişmiştir. Kadımlar bu dönemlerde sadece ailesi ile beraber tarlada, ev işleri ve çocuk yetiştirme ile ilgilenirken sanayileşme ile birlikte fabrikalarda çalışmaya ve gelir elde etmeye başlamışlardır. Uzmanlaşma, eğitimin kitleselleşmesi kadın ve erkeklerin toplum içerisindeki rollerini dönüştürmüş ve dönüştürmektedir.

Bu süreç, birçok çatışma ve uzlaşmaları da birlikte getirmiştir. Avrupa'daki kadın hareketleri özellikle işçi kadınların ücret ve sosyal güvenlik ile siyasal alanda temsilleri üzerinden gerçekleşmiştir.

Kadın ve erkeklerin toplumsal alanda edindikleri yeni konum onların eğitim, kültür ve iş hayatındaki rol ve konumlarını da dönüştürmektedir. Aynı zamanda bu durum çocukların sosyalleşme süreçlerine de yansımaktadır.

Bu dönüşüm içerisinde erkek ve kadınların davranış, hareket, düşünme tarzları, kıyafetleri de değişmiştir.

Hızlı teknolojik gelişmeler, küreselleşme süreci hızlanarak devam etmektedir. Artık ülkeler arasındaki mesafe tasavvur edilemeyecek kadar yakındır. Gençler sanal ortamda birçok kültürle iç içedir.

Kız ve erkek çocukların birçok kültürde yadırganan ve alışıldığı için normal görünmeyen davranışları günümüz çocuk ve gençleri için sıradan davranışlardır.

Kadınları fabrikalardaki konumları, oy kullanmaları, işyeri açmaları, idareci olmaları ve siyasette aktif olarak rol almaları ve bu değişime olan tepkiler de öncelikle Batı toplumlarında yaşanmıştır.

Kadınların pantolon giymeye başlamaları Batı Avrupa dâhi infiale yol açmıştır. Aynı durum ülkemizde de tepkilere yol açmış ve uzun bir zaman diliminde de kabullenilmiştir. O günlerin basınında ve mizah dergilerinde buna ilişkin birçok haber ve karikatüre rastlamak mümkündür.

Kadınların pantolon giymesi kadar kadın erkek rollerini derinden sarsan çok az şey vardır. Bütün tepkilere rağmen görülmüştür ki kadınların pantolon giymesi onların cinsiyet rollerinde toplumu çökerten bir değişikliğe yol açmamıştır.

Günümüzdeki erkek ve kadın kıyafetlerinin renkleri de ülkeden ülkeye değişmektedir.

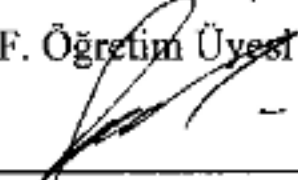
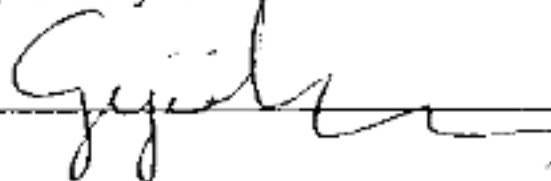
Kız Çocuk Hakları Bildirgesi adlı kitaptaki başlıklar bütün dünyada kız çocukların maruz kaldıkları sorunları tespit eden ve onların görünür hale gelmesini mizahi bir dille ele almaktadır. Bu başlıklara konu teşkil eden maddeler aşağı yukarı bütün ülkelerde de kız çocuklara atfedilmiş olan şeylerdir.

Sevgi kelimesinin “cinsel” bir çağrışım yarattığına dair iddia çok açık ve belirgin olmayıp birer yorum niteliğindedir. Burada, sevgi arkadaşlarına ve diğerlerine sıcak, yakın, güvene dayalı ve kendini açmayı içeren bir ilişki olarak ele alınmaktadır.

Yukarıda yer alan gerekçelere göre Elisabeth Brami tarafından yazılan, Estelle Billon-Spagnol tarafından çizilen, Burcu Uğuz tarafından Türkçe'ye çevirisi yapılan Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Şubat 2018'de ikinci baskısı yapılan 39 sayfadan oluşan "Kız Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitabı "1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. Maddesindeki sınırlamalara tabi olması bakımından incelenmiştir.

Bu yayının, sıralanan gerekçeler nedeniyle kullanılan görseller ve içerikle 1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki yasa ilkesini ihlal eder nitelikte olmadığı, sonuç ve kanaatine varılmıştır. Üç nüsha olarak hazırlanan işbu Bilirkişi Raporunu saygılarımızla arz ederiz.
14.01.2021

Prof. Dr. Şahur ŞENER Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi 	Prof. Dr. Serdar SAĞLAM Hacı Bayram Veli Üniversitesi EF. Öğretim Üyesi 	Prof. Dr. Galip YÜKSEL Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi